Časopis pro pěstování matematiky

Miloslav Hampl

Napjatost desky s dvěma zalisovanými kruhovými čepy

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 79 (1954), No. 1, 65--75

Persistent URL: http://dml.cz/dmlcz/117101

Časopis pro pěstování matematiky, roč. 79 (1954)

NAPJATOST DESKY S DVĚMA ZALISOVANÝMI KRUHOVÝMI ČEPY

MILOSLAV HAMPL, Praha.

(Došlo dne 2. října 1953.) DT 621.81-41 : 539.3/.4

Do nekonečné rovinné desky se dvěma kruhovými otvory (poloměr a, vzdálenost středů $2e$) jsou za tepla zalisovány kruhové čepy s poloměry $a(1 + \alpha)$. Jde o určení napjatosti desky a čepů.

Předpokládáme při tom, že materiál desky i čepů je homogenní, a má stejné elastické vlastnosti.

Zalisování čepů se provede tím způsobem, že desku ohřejeme tak, aby kruhové otvory se teplotou zvětšily a čepy (neohřáté) se daly do těchto otvorů zalisovati. Po vychladnutí desky vznikne mezi čepem a kruhovým otvorem tlak a tím deska i čepy se dostanou do napjatého stavu, jehož zjištění je obsahem této práce.

Jde o nalezení napjatosti v desce a v čepech, které musí vyhovovat podmínkám:

a) ve styčné kružnici čepy a desky musí býti průvodiče a napětí radiální a smykové v čepu i v desce stejné,

b) radiální a smykové napětí desky v nekonečnu musí býti nulové.

Řešení problému je provedeno vhodnou volbou t. zv. *Airyho biharmonické funkce napětí* (Brit. Assoc. Rep. 1862, Trans. Roy. Soc. vol. *153*, 1863, p. 49) pro případ dvojdimensionální napjatosti. Je známo, že parciálními derivacemi druhého řádu této jediné funkce se dají vyjádřiti všechna tři napětí v rovině (radiální, obvodové a smykové). Viz na př. Technický průvodce, *III*, 1944, str. 442).

Značení:

$x\ y$	souřadnicový systém,
$r, \vartheta; r_1, \vartheta_1; r_2, \vartheta_2$	polární souřadnice podle obr. 1.,
e	vzdálenost středu kruhového otvoru pro čep od počátku,
a	poloměr otvoru,
$a\alpha$	přesazení čepu (= rozdíl poloměrů čepu a kruhovéh ootvoru)
Φ	Airyho funkce napětí,
$\nabla^2\Phi \quad =$	$\dfrac{\partial^2\Phi}{\partial r^2} + \dfrac{1}{r}\dfrac{\partial\Phi}{\partial r} + \dfrac{1}{r^2}\dfrac{\partial^2\Phi}{\partial\vartheta^2}$,
u, v	radiální resp. obvodová deformace,
$\widehat{rr}, \widehat{\vartheta\vartheta}, \widehat{r\vartheta}$	radiální, resp. obvodové a smykové napětí v souřadnicích r, ϑ,

E modul pružnosti v tahu,

ν Poissonův poměr (0,3 u oceli).

Index c resp. d se vztahuje na čep resp. na desku.

Podstata řešení problému je založena na známém řešení napjatosti jednoho kruhového čepu zalisovaného do otvoru v nekonečné rovině. V tomto případě mají Airyho funkce napětí tvar:

a) pro desku $\Phi_d = A \log \frac{r_1}{a}$,

b) pro čep $\Phi_c = B\, r_1^2$.

Těmito funkcemi (resp. jejich derivacemi) se dá vyjádřit napjatost v každém místě desky a čepu.

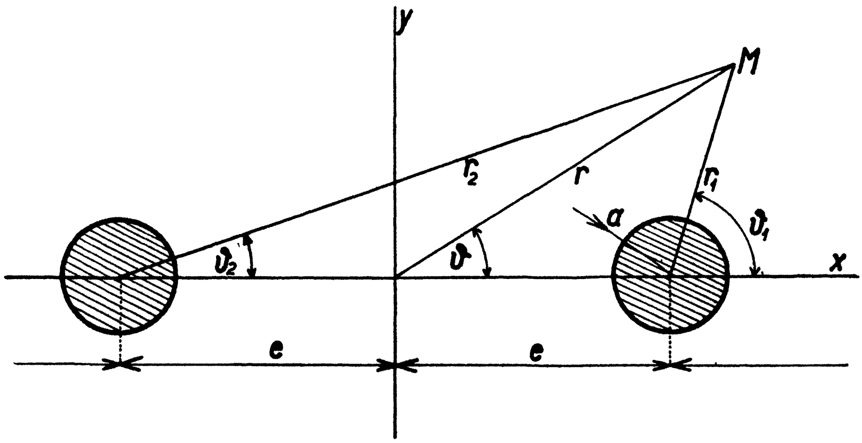

Obr. 1.

Přičteme-li k těmto funkcím touž biharmonickou (po případě harmonickou) funkci, znamená to, že jsme na původní stav napjatosti superponovali nový, který sice změní napětí ve styčné kružnici čepu s deskou, ale tak, že obě změny budou stejné, takže krajové podmínce a) bude zase vyhověno.

Za tuto superponovanou Airyho funkci volíme $A \log \frac{r_2}{a}$ a dokážeme v dalším, že všem krajovým podmínkám je vyhověno a kromě toho vypočteme napětí v čepu a v desce, do níž jsou zalisovány dva čepy (se stejnými poloměry).

Zvolme tedy tyto Airyho funkce napětí:

1. pro desku:

$$\Phi_d = A \log \frac{r_1}{a} + A \log \frac{r_2}{a} , \qquad (1,0)$$

2. pro čep 1:

$$\Phi_1 = \mathrm{B}\, r_1^2 + \mathrm{A} \log \frac{r_2}{a} \,, \tag{1,1}$$

resp. pro čep 2:

$$\Phi_2 = Br_2^2 + \mathrm{A} \log \frac{r_1}{a} \,. \tag{1,2}$$

Formule pro jednotlivá napětí v polárních souřadnicích r, ϑ:

$$\widehat{rr} = \frac{1}{r} \frac{\partial \Phi}{\partial r} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 \Phi}{\partial \vartheta^2} = \nabla^2 \Phi - \frac{\partial^2 \Phi}{\partial r^2} \,, \tag{2,1}$$

$$\widehat{\vartheta\vartheta} = \frac{\partial^2 \Phi}{\partial r^2} \,, \tag{2,2}$$

$$\widehat{r\vartheta} = - \frac{\partial}{\partial r} \left(\frac{1}{r} \frac{\partial \Phi}{\partial \vartheta} \right) \,, \tag{2,3}$$

a pro deformace:

$$\frac{\partial u}{\partial r} = \frac{1}{\mathrm{E}} (\widehat{rr} - \nu \widehat{\vartheta\vartheta}) \,, \tag{3,1}$$

$$\frac{u}{r} + \frac{1}{r} \frac{\partial v}{\partial \vartheta} = \frac{1}{\mathrm{E}} (\widehat{\vartheta\vartheta} - \nu \widehat{rr}) \,, \tag{3,2}$$

$$\frac{1}{r} \frac{\partial u}{\partial \vartheta} + \frac{\partial v}{\partial r} - \frac{v}{r} = \frac{1}{\mathrm{G}} \widehat{r\vartheta} \,. \tag{3,3}$$

Krajové podmínky problému:
Na obvodě čepů musí býti

$$a(1 + \alpha) + u_c = a + u_d \,, \tag{4,1}$$

$$v_c = v_d \,, \tag{4,2}$$

$$\widehat{rr}_c = \widehat{rr}_d \,, \tag{4,3}$$

$$\widehat{r\vartheta}_c = \widehat{r\vartheta}_d \,. \tag{4,4}$$

Všem podmínkám vyhovíme vhodnou volbou konstant A, B.

Pro další výpočet užijeme těchto vztahů:

$$r_2^2 = r_1^2 + 4e^2 + 4er_1 \cos \vartheta_1 \,, \tag{5,1}$$

tedy

$$\frac{\partial r_2}{\partial r_1} = \frac{r_1 + 2e \cos \vartheta_1}{r_2}, \quad \frac{\partial r_2}{\partial \vartheta_1} = - \frac{2er_1 \sin \vartheta_1}{r_2} \,. \tag{5,2}$$

Pak

$$\frac{\partial \Phi_d}{\partial r_1} = \frac{\mathrm{A}}{r_1} + \mathrm{A} \frac{r_1 + 2e \cos \vartheta_1}{r_2^2} \,, \tag{6,1}$$

$$\frac{\partial^2 \Phi_d}{\partial r_1^2} = - \mathrm{A} \frac{1}{r_1^2} + \mathrm{A} \left[\frac{1}{r_2^2} - \frac{2(r_1 + 2e \cos \vartheta_1)^2}{r_2^4} \right] \,, \tag{6,2}$$

$$\frac{\partial \Phi_d}{\partial \vartheta_1} = - \mathrm{A} \frac{2er_1 \sin \vartheta_1}{r_2^2} \,, \tag{6,3}$$

$$\frac{\partial^2 \Phi_d}{\partial \vartheta_1^2} = -A \left[\frac{2er_1 \cos \vartheta_1}{r_2^2} + \frac{8e^2 r_1^2 \sin^2 \vartheta_1}{r_2^4} \right] , \tag{6,4}$$

$$\nabla_1^2 \Phi_a = 0 \ . \tag{6,5}$$

A tedy napětí v desce v souřadnicích r, ϑ:

$$(\widehat{r_1 r_1})_d = -(\widehat{\vartheta_1 \vartheta_1})_d = -\frac{\partial^2 \Phi_a}{\partial r_1^2} = A \frac{1}{r_1^2} - A \frac{\partial^2}{\partial r_1^2} \log \frac{r_2}{a} , \tag{7,1}$$

$$(\widehat{r_1 \vartheta_1})_d = -\frac{\partial}{\partial r_1} \left(\frac{A}{r_1} \frac{\partial}{\partial \vartheta_1} \log \frac{r_2}{a} \right) . \tag{7,2}$$

Pro radiálnou deformaci podle (3,1) platí:

$$\frac{\partial u_d}{\partial r_1} = -\frac{1}{E} (1 + \nu) \frac{\partial^2 \Phi_d}{\partial r_1^2} , \tag{7,3}$$

a integrací

$$\underline{u_d = -\frac{1}{E} (1 + \nu) \frac{\partial \Phi_d}{\partial r_1}} = -\frac{1}{E} (1 + \nu) A \left(\frac{1}{r_1} + \frac{\partial \log \frac{r_2}{a}}{\partial r_1} \right) \tag{7,4}$$

(integrační konstanta $= 0$, neboť pro lim $r_1 = \infty$, musí být $u_d = 0$).

Čep I.

$$\Phi_1 = B r_1^2 + A \log \frac{r_2}{a} , \tag{8,1}$$

$$\frac{\partial \Phi_1}{\partial r_1} = 2B r_1 + A \frac{r_1 + 2e \cos \vartheta_1}{r_2^2} , \tag{8,2}$$

$$\frac{\partial^2 \Phi_1}{\partial r_1^2} = 2B + A \left[\frac{1}{r_2^2} - \frac{2(r_1 + 2e \cos \vartheta_1)^2}{r_2^4} \right] , \tag{8,3}$$

$$\frac{\partial \Phi_1}{\partial \vartheta_1} = -A \frac{2er_1 \sin \vartheta_1}{r_2^2} , \tag{8,4}$$

$$\frac{\partial^2 \Phi_1}{\partial \vartheta_1^2} = -A \left[\frac{2er_1 \cos \vartheta_1}{r_2^2} + \frac{8e^2 r_1^2 \sin^2 \vartheta_1}{r_2^4} \right] , \tag{8,5}$$

$$\underline{\nabla_1^2 \Phi_1 = 4B} \ . \tag{8,6}$$

Napětí v čepu 1 v souřadnicích r_1, ϑ_1:

$$\widehat{r_1 r_1}_c = 4B - \frac{\partial^2 \Phi_1}{\partial r_1^2} = 2B - A \frac{\partial^2}{\partial r_1^2} \log \frac{r_2}{a} , \tag{9,1}$$

$$\widehat{\vartheta_1 \vartheta_1}_c = \frac{\partial^2 \Phi_1}{\partial r_1^2} = 2B + A \frac{\partial^2}{\partial r_1^2} \log \frac{r_2}{a} , \tag{9,2}$$

$$\widehat{r_1 \vartheta_1} = -\frac{\partial}{\partial r_1} \left(\frac{A}{r_1} \frac{\partial \log \frac{r_2}{a}}{\partial \vartheta_1} \right) , \tag{9,3}$$

$$\frac{\partial u_c}{\partial r_1} = \frac{1}{E} \left[4B - (1 + \nu) \frac{\partial^2 \Phi_1}{\partial r_1^2} \right] ; \tag{9,4}$$

integrací:

$$u_c = \frac{1}{E}\left[4Br_1 - (1+\nu)\frac{\partial \Phi_1}{\partial r_1}\right] = \frac{1}{E}\left[2B(1-\nu)r_1 - A(1+\nu)\frac{\partial \log \frac{r_2}{a}}{\partial r_1}\right] ; \tag{9,5}$$

(integrační konstanta = 0, neboť pro $r_1 = 0$ musí být $u_c = 0$). Po dosazení do (4,1) pro $r_1 = a$:

$$a\alpha = -\frac{1}{E}(1+\nu)A\left[\frac{1}{a} + \left(\frac{\partial \log \frac{r_2}{a}}{\partial r_1}\right)_{r_1=a}\right] -$$

$$-\frac{1}{E}(1-\nu)2Ba + \frac{1}{E}(1+\nu)A\left(\frac{\partial \log \frac{r_2}{a}}{\partial r_1}\right)_{r_1=a},$$

a tedy

$$\underline{E\alpha a^2 = -A(1+\nu) - 2B(1-\nu)a^2} . \tag{10,1}$$

Normální napětí na obvodě čepu ($r_1 = a$) musí býti stejné, (podmínka (4,3)) jako na obvodě otvoru v desce:

$$2B - A\left(\frac{\partial^2}{\partial r_1^2}\log\frac{r_2}{a}\right)_{r_1=a} = A\frac{1}{a^2} - A\left(\frac{\partial^2}{\partial r_1^2}\log\frac{r_2}{a}\right)_{r_1=a},$$

odtud

$$\underline{A = 2Ba^2} , \tag{10,2}$$

tedy

$$Ea^2\alpha = -4Ba^2 ,$$

$$A = 2Ba^2 = -\tfrac{1}{2}Ea^2\alpha ; \tag{10,3}$$

tangenciální napětí $\widehat{r_1\vartheta_1}$ pro $r_1 = a$ jsou u čepu i desky identická. Tím jsou určeny konstanty A, B. Snadno zjistíme, že pro takto určené A, B jsou i podmínky (4,2) a (4,4) splněny.

Je tedy

$$\Phi_d = -\tfrac{1}{2}Ea^2\alpha\left(\log\frac{r_1}{a} + \log\frac{r_2}{a}\right) , \tag{11,1}$$

$$\Phi_{c1} = -\tfrac{1}{2}Ea^2\alpha\left[\frac{r_1^2}{2a^2} + \log\frac{r_2}{a}\right] . \tag{11,2}$$

Napětí na obvodě $r_1 = a$:

u desky:

$$(\widehat{r_1 r_{1d}})_{r_1=a} = -(\widehat{\vartheta_1\vartheta_{1d}})_{r_1=a} =$$

$$= -\tfrac{1}{2}Ea^2\alpha\left[\frac{1}{a^2} + \frac{a^2 + 4ae\cos\vartheta_1 + 4e^2\cos 2\vartheta_1}{(a^2 + 4ae\cos\vartheta_1 + 4e^2)^2}\right] , \tag{12,1}$$

$$(\widehat{r_1\vartheta_{1d}})_{r_1=a} = 2Ea^2\alpha\frac{e\sin\vartheta_1(a + 2e\cos\vartheta_1)}{(a^2 + 4ae\cos\vartheta_1 + 4e^2)^2} , \tag{12,2}$$

u čepu:

$$(\widehat{r_1 r_1}_c)_{r_1=a} = (\widehat{r_1 r_1}_d)_{r_1=a} \ , \tag{12,3}$$

$$(\widehat{\vartheta_1 \vartheta_1}_c)_{r_1=a} = -\mathrm{E}a^2\alpha - (\widehat{r_1 r_1}_c)_{r_1=a} \ , \tag{12,4}$$

$$(\widehat{r_1 \vartheta_1}_c)_{r_1=a} = (\widehat{r_1 \vartheta_1}_d)_{r_1=a} \ . \tag{12,5}$$

Napětí v čepu obecně:

$$\widehat{r_1 r_1}_c = \frac{\mathrm{A}}{a^2} - \mathrm{A}\left[\frac{1}{r_2^2} - \frac{2(r_1 + 2e\cos\vartheta_1)^2}{r_2^4}\right] , \tag{13,1}$$

$$\widehat{\vartheta_1 \vartheta_1}_c = \frac{\mathrm{A}}{a^2} + \mathrm{A}\left[\frac{1}{r_2^2} - \frac{2(r_1 + 2e\cos\vartheta_1)^2}{r_2^4}\right] , \tag{13,2}$$

$$\widehat{r_1 \vartheta_1}_c = -4\mathrm{A}\,\frac{e\sin\vartheta_1\,(r_1 + 2e\cos\vartheta_1)}{r_2^4} \ . \tag{13,3}$$

Speciálně pro střed čepu, kde $r_1 = 0$, $r_2 = 2e$

$$\begin{aligned} (\widehat{r_1 r_1}_c)_0 &= \frac{\mathrm{A}}{a^2} + \frac{\mathrm{A}}{4e^2}\cos 2\vartheta_1 \ , \\ (\widehat{\vartheta_1 \vartheta_1}_c)_0 &= \frac{\mathrm{A}}{a^2} - \frac{\mathrm{A}}{4e^2}\cos 2\vartheta_1 \ , \\ (\widehat{r_1 \vartheta_1}_c)_0 &= -\frac{\mathrm{A}}{4e^2}\sin 2\vartheta_1 \ . \end{aligned} \tag{14}$$

Napětí v desce v souřadnicích r, ϑ:

$$\Phi_d = \mathrm{A}\left(\log\frac{r_1}{a} + \log\frac{r_2}{a}\right) .$$

Z obr. 1 je patrno, že

$$r_1^2 = r^2 + e^2 - 2er\cos\vartheta, \quad r_2^2 = r^2 + e^2 + 2er\cos\vartheta \ ,$$

a tedy

$$\frac{\partial r_1}{\partial r} = \frac{r - e\cos\vartheta}{r_1} , \quad \frac{\partial r_2}{\partial r} = \frac{r + e\cos\vartheta}{r_2} , \tag{15}$$

$$\frac{\partial r_1}{\partial \vartheta} = \frac{er\sin\vartheta}{r_1} , \quad \frac{\partial r_2}{\partial \vartheta} = -\frac{er\sin\vartheta}{r_2} ,$$

$$\frac{1}{\mathrm{A}}\frac{\partial \Phi_d}{\partial r} = \frac{r - e\cos\vartheta}{r_1^2} + \frac{r + e\cos\vartheta}{r_2^2} ,$$

$$\frac{1}{\mathrm{A}}\frac{\partial^2 \Phi_d}{\partial r^2} = \frac{1}{r_1^2} + \frac{1}{r_2^2} - \frac{(2(r - e\cos\vartheta)^2}{r_1^4} - \frac{2(r + e\cos\vartheta)^2}{r_2^4} , \tag{16}$$

$$\frac{1}{\mathrm{A}}\frac{\partial \Phi_d}{\partial \vartheta} = \frac{er\sin\vartheta}{r_1^2} - \frac{er\sin\vartheta}{r_2^2} ,$$

$$\frac{1}{\mathrm{A}}\frac{\partial^2 \Phi_d}{\partial \vartheta^2} = \frac{er\cos\vartheta}{r_1^2} - \frac{er\cos\vartheta}{r_2^2} - 2e^2r^2\sin^2\vartheta\left(\frac{1}{r_1^4} + \frac{1}{r_2^4}\right) .$$

Tedy

$$\widehat{rr}_d = A\left[\frac{1}{r_1^2} + \frac{1}{r_2^2} - 2e^2 \sin^2\vartheta \left(\frac{1}{r_1^4} + \frac{1}{r_2^2}\right)\right] = -\widehat{\vartheta\vartheta}_d\,, \tag{17,1}$$

$$\widehat{\vartheta\vartheta}_e = -\widehat{rr}_d\,,$$

$$\widehat{r\vartheta}_d = A\,.\,2e\sin\vartheta\left[\frac{r - e\cos\vartheta}{r_1^4} - \frac{r + e\cos\vartheta}{r_2^4}\right]. \tag{17,2}$$

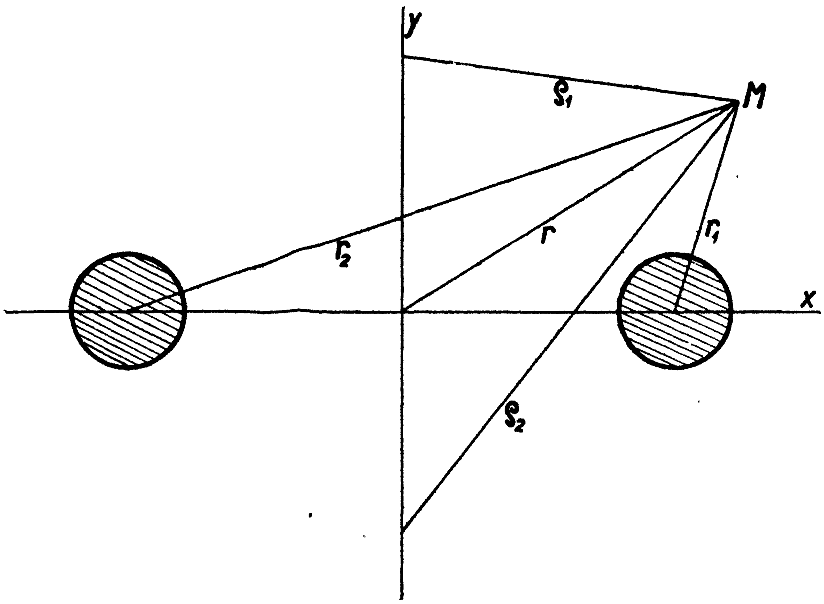

Obr. 2.

Hlavní napětí v desce:

$$\sigma_{1,2} = \tfrac{1}{2}(\widehat{rr} + \widehat{\vartheta\vartheta}) \pm \tfrac{1}{2}\sqrt{4(\widehat{r\vartheta})^2 + (\widehat{rr} - \widehat{\vartheta\vartheta})^2}\,,$$

$$\sigma_{1,2} = \pm\, 2A\,.\,\frac{\sqrt{(r^2 + e^2 - 2er\sin\vartheta)(r^2 + e^2 + 2er\sin\vartheta)}}{r_1^2 r_2^2}\,, \tag{18,1}$$

$$= \pm\, Ea^2\alpha\,\frac{\varrho_1\varrho_2}{r_1^2 r_2^2}\,, \tag{18,2}$$

kde

$$\begin{aligned}\varrho_1^2 &= r^2 + e^2 - 2er\sin\vartheta\,,\\ \varrho_2^2 &= r^2 + e^2 + 2er\sin\vartheta\,,\end{aligned} \tag{18,3}$$

(ϱ_{12} jsou vzdálenosti vyšetřovaného bodu od bodů na ose y ve vzdálenostech $\pm\, e$).

Napětí v těchto bodech je $= 0$.

Dá se tedy po úpravě psát:

$$\sigma_{12} = \pm\ \mathrm{E}a^2\alpha\,\frac{\sqrt{r^4 + e^4 + 2e^2r^2\cos 2\vartheta}}{r^4 + e^4 - 2e^2r^2\cos 2\vartheta}\ . \tag{18,4}$$

Napětí v desce:

1. Podél osy x:

tedy pro

$$\vartheta = 0,\ r_1 = r - e,\ r_2 = r + e$$

$$\widehat{rr}_x = -\widehat{\vartheta\vartheta}_x = -\tfrac{1}{2}\mathrm{E}a^2\alpha\left[\frac{1}{(r-e)^2} + \frac{1}{(r+e)^2}\right],\ \widehat{r\vartheta}_x = 0\ . \tag{19,1}$$

2. Podél osy y:

$$\vartheta = \tfrac{1}{2}\pi,\ r_1^2 = r_2^2 = r^2 + e^2\ ,$$

$$\widehat{rr}_y = -\widehat{\vartheta\vartheta}_y = -\mathrm{E}a^2\alpha\,\frac{r^2 - e^2}{(r^2 + e^2)^2}\ . \tag{19,2}$$

Napětí mezi čepem a deskou:

$$(\widehat{r_1 r_{1c}})_{r_1 = a} = -\tfrac{1}{2}\mathrm{E}a^2\alpha\left\{\frac{1}{a^2} + \frac{a^2 + 4ae\cos\vartheta_1 + 4e^2\cos 2\vartheta_1}{(a^2 + 4ae\cos\vartheta_1 + 4e^2)^2}\right\}\ . \tag{20,1}$$

Extrémní hodnoty budou v bodech, kde derivace závorky = 0: Je to

1. pro $\vartheta_1 = 0$, resp. π,

tam bude radiální napětí

$$(\widehat{r_1 r_{1c}})_{r_1 = a,\ \vartheta_1 = 0} = -\left[\frac{1}{a^2} + \frac{1}{(a + 2e)^2}\right]\tfrac{1}{2}\mathrm{E}a^2\alpha\ , \tag{20,2}$$

$$(\widehat{r_1 r_{1c}})_{r_1 = a,\ \vartheta_1 = \pi} = -\left[\frac{1}{a^2} + \frac{1}{(2e - a)^2}\right]\tfrac{1}{2}\mathrm{E}a^2\alpha\ , \tag{20,3}$$

2. pro $\bar{\vartheta}_1$, pro něž

$$\cos\bar{\vartheta}_1 = \frac{a(a^2 - 12e^2)}{16e^3}\ . \tag{20,4}$$

Tam bude radiální napětí

$$(\widehat{r_1 r_{1c}})_{r_1 = a,\ \bar{\vartheta}_1} = -\tfrac{1}{2}\mathrm{E}a^2\alpha\,\frac{32e^4 - 24a^2e^2 + 3a^4}{2a^2(4e^2 - a^2)^2}\ . \tag{20,5}$$

Čitatel se dá psát také

$$8e^2(4e^2 - 3a^2) + 3a^4$$

a tedy pro $e > a$ je i čitatel stále > 0.

Tedy i radiální napětí v místě $\bar{\vartheta}_1$ je tlak a to nejmenší na celém obvodě čepu.

Rovnice křivek, podél nichž mají hlavní napětí konstantní hodnotu, zní:

$$\frac{\varrho_1\varrho_2}{r_1^2 r_2^2} = \frac{c}{e^2}\ , \tag{21}$$

kde c je bezrozměrný konstantní faktor, který vyjadřuje poměr hlavního napětí σ v uvažovaném bodě k hlavnímu napětí v počátku σ_0 tedy $c = \frac{\sigma}{\sigma_0}$.

Užijeme-li vztahů pro $\varrho_1, \varrho_2, r_1, r_2$, dostaneme:

$$\varrho_1^2\varrho_2^2 = r^4 + e^4 + 2e^2r^2 \cos 2\vartheta \ ,$$

$$r_1^2r_2^2 = r^4 + e^4 - 2e^2r^2 \cos 2\vartheta \ .$$

Po dosazení do (21) a úpravě, bude rovnice hledané čáry konstantního hlavního napětí:

$$\cos 2\vartheta = \frac{2c^2(u^4+1)+1-\sqrt{8c^2(u^4+1)+1}}{4c^2u^2} \ , \tag{21,1}$$

kde $u = \frac{r}{e}$.

U odmocniny nutno bráti znaménko záporné, aby vyšel $\cos 2\vartheta < 1$. Křivka protíná osu $x(\vartheta = 0)$ obecně ve čtyřech bodech s úsečkami $\pm x_{1,2}$, pro které platí:

$$x_{12}^2 = \frac{2c+1 \pm \sqrt{8c+1}}{2c}, \text{ resp. } x_2^2 = \frac{3-x_1^2}{1+x_1^2} \ . \tag{21,2}$$

Pokud je $c < 1$, jsou jen 2 průsečíky reálné, pro $c = 1$ má křivka tvar ležaté „osmičky" s dvojným bodem v počátku, pro $c > 1$ protíná osu ve čtyřech reálných bodech a rozpadá se na dva ovály symetricky položené k ose y a ležící uvnitř smyček křivky $c = 1$.

Průsečíky s osou y dostaneme dosazením $\vartheta = \frac{1}{2}\pi$.

Pro jejich pořadnice platí:

$$y_1^2 = \frac{-2c-1+\sqrt{8c+1}}{2c} \ ; \tag{21,3}$$

(platí jen kladné znaménko u odmocniny a hodnota y_1 je reálná pouze pro $c \leqq 1$);

resp. $$y_{23}^2 = \frac{-2c+1 \pm \sqrt{1-8c}}{2c}, \text{ takže } y_3^2 = \frac{y_2^2+3}{y_2^2-1} \ . \tag{21,4}$$

Je vidět, že pro $c < \frac{1}{8}$ protíná křivka osu y celkem ve třech párech (k ose x symetricky položených) bodů: $\pm y_1$, $\pm y_2$, $\pm y_3$, a pro $c < \frac{1}{8}$ pouze v jednom páru bodů $\pm y_1$.

Označíme-li σ_0 hlavní napětí v počátku $= \frac{Ea^2\alpha}{e^2}$, σ absolutní hodnotu hlavního napětí v obecném bodě, značí konstantní faktor $c = \frac{\sigma}{\sigma_0}$. V obr. 3 byly zakresleny křivky konstantních hlavních napětí pro různé hodnoty c.

Průsečíky s osami jsou uvedeny v tabulce.

c	2	1	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$
x_1	0,488	0	2,05	3,26	3,565	4,77
x_2	1,51	$\sqrt{3} = 1{,}732$	imag	imag	imag	imag
y_1	imag	0	0,486	0,8105	0,842	0,913
y_2	imag	imag	imag	$\sqrt{3} = 1{,}732$	1,328	1,12
y_3	imag	imag	imag	$\sqrt{3} = 1{,}732$	2,497	4,10

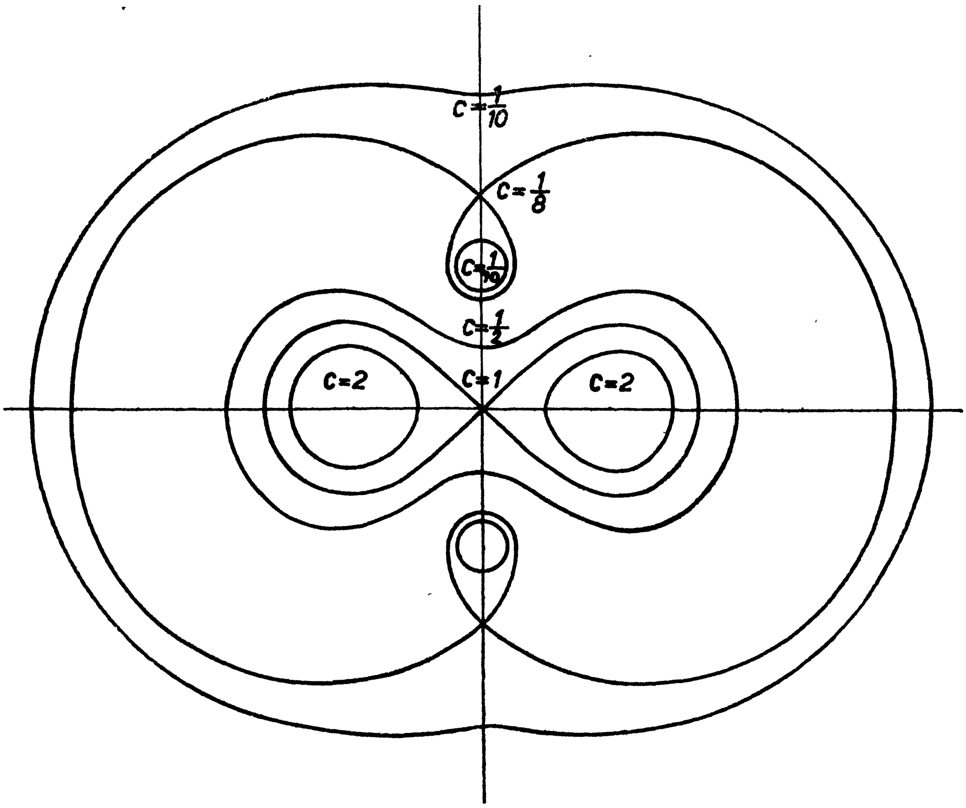

Obr. 3.

Резюме.

НАПРЯЖЕННОСТЬ БЕСКОНЕЧНОЙ ПЛИТЫ С ДВУМЯ ЦИЛИНДРИЧЕСКИМИ ПАЛЬЦАМИ

МИЛОСЛАВ ГАМПЛ (Miloslav Hampl), Прага.

(Поступило в редакцию 2. X. 1953 г.)

В работе решается проблема напряженности бесконечной плиты с двумя цилиндрическими палцами того же радиуса $a(1+\alpha)$, запрессованными в отверстия нагретой плиты, радиусы которых равны a. Выведены напряжения в посярных координатах и также главные рапряжения в плите. Графически изображены линии постоянных главных напряжений.

Summary.

STRESS IN AN INFINITE PLANE WITH TWO SHRINK-FITTED CIRCULAR PINS

MILOSLAV HAMPL, Prague.

(Received October 2, 1953.)

In this article problem of the stress in an infinite plane with two shrink-fitted circular pins is solved.

Airy's stress-functions for the problem of one circular pin in an infinite plane are: $\Phi_d = \mathrm{A} \log \frac{r_1}{a}$ (for plane), $\Phi_c = \mathrm{B} r_1^2$ (for pin). By superposition of the function $\mathrm{A} \log \frac{r_2}{a}$ we get the stress-functions.

$$\Phi_d = \mathrm{A} \log \frac{r_1}{a} + \mathrm{A} \log \frac{r_2}{a}$$

for the plane with two pins,

$$\Phi_1 = \mathrm{B} r_1^2 + \mathrm{A} \log \frac{r_2}{a}$$

for the first pin,
and similarly

$$\Phi_2 = \mathrm{B} r_2^2 + \mathrm{A} \log \frac{r_1}{a}$$

for the second pin.

These functions describe the state of stress in the plane with two shrink fitted pins (both of the same radius a) and also in the pins themselves.

The article deals with the derivation of the constants A, B and the finding of the expressions for stress and deformation.